

ŽLTÁ TAPETA

Obyčajní ľudia ako John a ja len veľmi zriedkavo pobývajú v lete na sídlach po predkoch.

Stačí koloniálne panstvo, dedičný majetok, ja osobne odporúčam dom, v ktorom straší, a vydajte sa do výšok romantického šťastia — to by ste však od osudu žiadali priveľa!

Napriek tomu budem naďalej hrdo tvrdiť, že na tomto dome je niečo podozrivé.

Prečo by ho ináč prenajímali tak lacno? A prečo v ňom tak dlho nikto nebýval?

John sa mi, pravdaže, smeje, ale s tým sa predsa v manželstve ráta. John je až do krajnosti praktický. Pre vieru nemá nijakú trpezlivosť, z poverčivosti má intenzívnu hrôzu a v rozhovore otvorene pohŕda všetkým, čo sa nedá nahmatať, vidieť a vyjadriť v číslach.

John je lekár a *snád* — (nepovedala by som to ani živej duši, pravdaže, ale toto je neživý papier a veľká úľava pre moju myseľ) — *snád* to je dôvod, prečo sa môj stav nezlepšuje rýchlejšie.

Neverí, že som chorá, chápete!

A čo môžete robiť?

Ak lekár s vynikajúcou reputáciou a váš vlastný manžel uisťuje priateľov a príbuzných, že vám nič nie je, že ide len o dočasnú nervovú depresiu — s tendenciou k miernej hystérii — čo môžete robiť?

Môj brat je tiež lekár, tiež s vynikajúcou reputáciou, a hovorí to isté.

A tak beriem fosfáty alebo fosfity — nech už to je čokoľvek, a posilňujúce prostriedky a cestujem, dýcham čerstvý vzduch a cvičím a mám absolútny zákaz „pracovať“, až kým opäť nevyzdriavim.

Osobne s ich názormi nesúhlasím. Osobne si myslím, že vhodná práca, so vzrušením a zmenou, by mi prospela.

Ale čo môžete robiť?

Aj navzdory ich rečiam som nejakú dobu písala. *Skutočne* ma však značne vyčerpáva, že to musím robiť tak prefíkane, ak nechcem čeliť tvrdému odporu.

Niekedy si predstavujem, ako by to bolo, keby sa mi v mojom stave dostávalo menej odporu a viac spoločnosti a podnetov — ale John hovorí, že najhoršie, čo môžem robiť, je myslieť na svoj stav, a ja priznávam, že mi to nerobí dobre.

Nechám to teda tak a prejdem k domu.

Ťažko si predstaviť nádhernejšie miesto! Stojí celkom osamotený, v slušnej vzdialenosti od cesty, dobré tri míle od dediny. Pripomína mi tie anglické exteriéry, o ktorých čítate — pre svoje živé ploty, múry a brány, ktoré sa zamykajú, a mnoho samostatných domčekov pre záhradníkov a ľudí.

Záhrada je *fantastická*! Nikdy som nič podobné nevidela — je veľká a tienistá, plná chodníčkov, ktoré sú lemované okrasnými drevinami, a pozdĺž jej okrajov stoja dlhé, hroznom obsypané besiedky a pod nimi lavičky.

Mávali tu aj skleníky, ale všetky sú už rozbité.

Medzi dedičmi a spoludedičmi boli, tuším, akési právne ťahanice.

Tak či tak, sídlo je už roky prázdne. To nehrá do karát mojim sklonom veriť na duchov, ale to nič — na tomto dome je niečo zvláštne — cítim to.

Jedného mesačného večera som to dokonca povedala Johnovi, ale povedal, že to, čo cítim, je *prievan*, a zatvoril okno.

Niekedy sa na Johna bezdôvodne nahnevám. Som presvedčená, že som nikdy nebývala takáto citlivá. Myslím si, že je to z tej nervozity. Ale John hovorí, že ak sa takto cítim, je to preto, lebo zabúdam na správnu sebakontrolu. Úporne sa teda snažím ovládať sa — aspoň pred ním, veľmi ma to však vyčerpáva.

Naša izba sa mi ani trochu nepáči. Chcela som izbu na prízemí, ktorá sa otvára na verandu a je v nej okno obrastené ružami a krásne, staromódne trblietavé závesy! Ale John o tom nechcel ani počuť.

Povedal, že je tam len jedno okno a málo priestoru na dve postele, a nablízku nie je ďalšia izba, pre prípad, že by si chcel vziať inú.

Je veľmi starostlivý a milujúci, sotva by ma niekedy nechal motať sa bez konkrétneho cieľa.

Na každú hodinu dňa mám naplánovaný podrobný rozvrh. John ma zbavuje všetkých starostí, a ja sa preto cítim podlo nevďačná, že si to necením viac.

Povedal, že sme sem prišli len kvôli mne, že si musím dobre odpoči-

nú
len
od
stra
vz
le.“
na
Je t
celé
stra
neh
najs
tom
ná s
deť
ster
Mal
mie
škol
kýc
tele
ruk
na c
dlá
la h
Je t
zaly
char
hrie
Je d
zmi
dost
prov
niu,
pres
spác
sa d
seba
Farb
buru
tliev
nutá
nom
Na r
ne, a
inde
dych
Neč
Aj ja
som
Prich
nema
len je

Sme
ho d
chcel
Sedí
nej d
písat
dosta

núť a nadýchať sa vzduchu, koľko len vládzem. „Tvoje cvičenie závisí od tvojej sily,“ povedal, „a tvoja strava trochu od tvojho apetítu. Ale vzduch môžeš absorbovať neustále.“ Tak sme si zobrali detskú izbu na hornom poschodí.

Je to veľká, vzdušná izba, bezmála celé poschodie, s oknami na všetky strany a záplavou vzduchu a slnečného svetla. Povedala by som, že najskôr to bývala detská izba, potom herňa a telocvičňa, pretože okná sú zamrežované kvôli malým deťom a sú tu kruhy a iné veci na stenách.

Malovka a tapeta vyzierajú, ako by miestnosť používala chlapčenská škola. Tapeta je postŕhaná vo veľkých pásoch okolo čela mojej posteľe, asi do vzdialenosti na dosah ruky, ale aj na rozsiahlom mieste na druhej strane izby, nízko pri dlážke. Nikdy v živote som nevidela horšiu tapetu.

Je to jeden z tých rozŕahaných, okázalých vzorov, na ktorom boli spáchané všetky možné umelecké hriechy.

Je dostatočne nevýrazný na to, aby zmiatol oko, ktoré ho sleduje, ale dostatočne výrazný, aby neustále provokoval k bližšiemu preskúmaniu, a ak chvíľku sledujete jeho nepresvedčivé, neisté krivky, náhle spáchajú samovraždu — rozbehnú sa do zúrivých uhlov, zničia samy seba v neslýchaných protikladoch. Farba je odpudzujúca, takmer poburujúca — špinavožltá, ako dohliedajúci plameň, zvlášťne vyblednutá v pomaly sa meniacom slnečnom svetle.

Na niektorých miestach je nevýrazne, ale pritom zlovestne oranžová, inde má zase nezdravý sirový nádych.

Nečudo, že deti tú izbu neznášali! Aj ja by som ju neznášala, keby som v nej musela dlhšie bývať. Prichádza John, musím končiť — nemá rád, keď ma vidí napísať čo len jedno slovo.

Sme tu už dva týždne, okrem prvého dňa sa mi však až doteraz nechcelo písať.

Sedím teraz pri okne, v tejto ohavnej detskej izbe, kde mi nič nebráni písať, koľko sa mi ráci, okrem nedostatku sily.

John je celý deň preč a niekedy aj v noci, keď ide o vážny prípad. Som rada, že môj prípad nie je vážny!

Tieto problémy s nervami sú však hrozne depresívne.

John nevie, ako veľmi v skutočnosti trpím. Vie, že nemám dôvod, aby som trpela, a to ho uspokojuje.

Samozrejme, že je to len nervozita. Ťaží ma však natoľko, že si nijako nemôžem plniť svoje povinnosti! Tak veľmi som chcela Johnovi pomáhať, vytvoriť mu domov, kde nájde odpočinok a radosť, a namiesto toho som sa sama stala pre neho bremenom!

Nikto by mi neveril, akú námahu musím vynaložiť na tých pár vecí, čo ešte vládzem — obliecť sa a zabaviť, dať veci na poriadok.

Našťastie sa Mary vie o malé tak dobre postarať. Milované dieťaťko! A predsa s ním *nemôžem* byť, som z toho taká nervózna.

John asi nikdy v živote nebol nervózny. Pre tú tapetu sa zo mňa poriadne smeje!

Najskôr chcel miestnosť pretapetovať, ale potom povedal, že jej dovoľujem oberať ma o tú lepšiu časť môjho ja a že pre nervózneho pacienta nie je nič horšie, než oddávať sa takým predstavám.

Povedal, že ak zmeníme tapetu, nastane problém s ťažkým rámom posteľe, potom so zamrežovanými oknami a potom s tým portálom pri začiatku schodiska, a tak ďalej. „Vieš, drahá, že toto miesto ti prospieva,“ povedal, „a ja naozaj nemienim renovovať dom kvôli prenájmu na tri mesiace.“

„Tak poďme dole,“ povedala som, „sú tam také krásne izby.“

Vzal ma do náručia a nazval ma pochabou husičkou a povedal, že pôjde aj do pivnice, ak si to želim, a ešte k tomu ju nechá vybieliť vápnom.

Ale to, čo hovorí o posteliach, oknách a tak, je naozaj pravda.

Izba je vzdušná a pohodlná, lepšiu si ani nemožno želať, a ja, pravdaže, nebudem taká hlúpa, aby som ho len z rozmaru nútila do nepohodlných situácií.

Začínam mať túto veľkú izbu celkom rada, okrem tej hroznej tapety. Z jedného okna vidím záhradu, tie záhadné besiedky ponorené v hl-

bokom tieni, rozbužnené staromódne kvety, kriky a sukovité stromy. Z druhého mám krásny výhľad na záliv a malé súkromné mólo, ktoré patrí k pozemku. Od domu tam vedie krásna tienistá poľná cesta.

Vždy si predstavujem, že vidím ľudí, ktorí sa prechádzajú po týchto nespočetných chodníčkoch a besiedkach, ale John ma varoval, aby som ani v najmenšom nepopúšťala uzdu svojej fantázií. Hovorí, že pri mojej silnej predstavivosti a zvyku vymýšľať si príbehy by moje slabé nervy určite viedli k všetkým možným rozrušujúcim predstavám a že by som mala použiť vôľu a zdravý rozum na kontrolu takýchto tendencií. Tak to skúšam.

Niekedy si myslím, že keby mi zdravie umožnilo aspoň trochu písať, prinieslo by mi to uvoľnenie od tlaku myšlienok a trochu pokoja. Ale zisťujem, že každý pokus ma značne unavuje.

Veľmi ma odrádza, že mi nemá kto poradiť a robiť spoločnosť pri mojej práci. John hovorí, že keď sa celkom uzdravím, pozveme na dlhšiu návštevu bratanca Henryho a Júliu — teraz by mi však radšej dal ohňostroj pod vankúš, než mi dovolil stykať sa s takými stimulujúcimi ľuďmi.

Keby sa tak môj stav zlepšoval rýchlejšie!

Ale nesmiem na to myslieť. Táto tapeta mi pripadá, akoby si bola *vedomá* svojho hriechneho vplyvu!

Na jej vzore sa opakuje jedna časť, ktorá sa vinie ako zlomený krk a hľadia na vás dve vypúlené oči, prevrátené hore nohami.

Drzosť a večnosť tohto obrazu vo mne vyvolávajú pozitívny hnev.

Plazí sa hore, dolu aj nabok, a tie absurdné, nehybné oči sú všade.

Na jednom mieste dva pásy tapety k sebe správne nepriliehajú a oči utekajú po spoji hore a dole, jedno trochu vyššie ako druhé.

Nikdy som ešte nevidela toľko výrazu v neživej veci a všetci vieme, koľko výrazu v nich býva! Ako dieťa som ležala v posteli a prázdne steny a strohý nábytok pre mňa znamenali väčšiu zábavu a hrôzu než pre väčšinu detí obchod s hračkami.

Pamätám si, ako láskavo vedeli žmurkať gombíky na zásuvkách

nášho veľkého písacieho stola a jedna stolička vždy vyzerala ako mocný priateľ.

Mávala som pocit, že keby ktorákoľvek z ostatných vecí vyzerala príliš divo, vždy by som mohla skočiť na tú stoličku a bola by som v bezpečí.

Na nábytku v tejto izbe je zlé iba to, že neladí, pretože sme ho všetok museli priniesť zdola. Predpokladám, že keď sa miestnosť začala používať ako herňa, museli z nej vyniesť všetok detský nábytok, a nečudo! Takú spúšť, akú tu deti narobili, som ešte nevidela.

Ako som povedala, tapeta je na niektorých miestach strhnutá, aj keď drží naozaj dobre – museli mať ohromnú výdrž, ale aj nenávisť.

Aj v podlahe sú škrabance, ryhy a zátery, omietka je tu a tam povylupovaná a táto veľká, ťažká posteľ, ktorá je to jediné, čo sme v izbe našli, vyzerá ako po bombardovaní.

Ale ani trochu mi to neprekáža – až na tú tapetu.

Prichádza Johnova sestra. Je to veľmi milé dievča, a ako sa o mňa stará! Nesmie ma nájsť, ako píšem.

Je dokonalou a nadšenou gazdinou a nemá žiadne vyššie ambície. Som si istá, že si myslí, že som ochorela z toho písania!

Ale môžem písať, kým je vonku, z okien ju vidím už zďaleka, keď prichádza.

Jedno z nich poskytuje výhľad na cestu, krásnu, tienistú a kľukatú cestu, a z druhého zasa vidno krajinu. Aj krajina je nádherná, s veľkými brestmi a zamatovými lúkami.

Na tapete je ešte aj akýsi podkladový vzor z iného odtieňa, ktorý je obzvlášť iritujúci, pretože ho zariete iba v určitom svetle, ešte k tomu len nezreteľne.

Ale na miestach, kde nie je vyblednutý a kde naň dopadá to správne svetlo, vidím čudnú, provokujúcu, neformálnu postavu, ktorá akoby sa skrývala za tým hlúpy, nápadným hlavným vzorom.

Sestra je na schodoch!

Nuž teda, sviatok 4. júla je za nami! Ľudia už odišli a ja som vyčerpaná. John si myslel, že menšia spoločnosť by mi mohla urobiť dobre, tak sme tu mali na týždeň matku, Nellie a deti.

Samozrejme, že som nepohla ani prstom. Na všetko teraz dohliada Jennie.

Ale aj tak ma to unavilo.

John hovorí, že ak sa nepozbieram rýchlejšie, pošle ma na jeseň k Weirovi Mitchellovi.

Ja k nemu však vôbec nechcem ísť.

Mala som priateľku, ktorá sa raz dostala do jeho rúk, a hovorí, že je presne ako John a môj brat, akurát ešte horší!

Okrem toho je veľmi namáhavé ísť tak ďaleko.

Zdá sa mi, že nemá zmysel čokoľvek robiť, a stávam sa hrozne výbušnou a ufnukanou.

Pre nič za nič sa rozplačem a plačom skoro stále.

Pravdaže, neplačem, keď je tam John alebo niekto iný, ale keď som sama.

A sama bývam teraz dosť často.

Johna mnohokrát zdržia v meste vážne prípady, a Jennie je milá a nechá ma samu, keď ju o to požiadam.

Prechádzam sa teda trochu v záhrade alebo poľnou cestou, sedím na verande pod ružami a často ležím tu hore.

Napriek tapete mám izbu stále radšej. Možno *kvôli* tej tapete.

Neustále na ňu myslím!

Ležím v tejto obrovskej nemobilnej posteli – tuším je priklincovaná k podlahe – a už asi hodinu sledujem očami ten vzor. Je to rovnako dobré ako gymnastika, to mi verte. Začnem, povedzme, pri zemi, dolu v rohu, kde je tapeta ešte stále nedotknutá, a po tisíci raz si hovorím, že *budem sledovať ten nezmyselný vzor, až kým nedôjdem k nejakému záveru.*

Trocha ovládam zásady dizajnu a viem, že tento vzor nebol vymyslený podľa nijakého zákona radiácie alebo alternácie, opakovania, symetrie či čohokoľvek iného, o čom som kedy čo len počula.

Isteže sa opakuje, po šírkach, ale nijako inak.

Z jedného uhla pohľadu stojí každá šírka izolovane, nafúknuté oblúky a ozdoby – akýsi „zdeformovaný románsky štýl“ v *delirium tremens* – sa hompálajú hore-dole v izolovaných, nezmyselných pásoch.

Pravdou je však aj to, že sa diagonálne spájajú a plaziace sa obrisy sa

stáčajú v obrovských vlnách, vyvolávajú optickú hrôzu, ako záľaha rozvalujúcich sa, do seba poprepletaných morských rias pri odlive. Vzor ide aj horizontálnym smerom, aspoň sa tak zdá, a ja sa do úmoru snažím rozoznať systém tohto smeru.

Na hornú obrubu použili horizontálnu šírku, a to skvele prispieva k zmätku.

Na jednom konci izby je vzor takmer nedotknutý a keď svetlo vybledne a zapadajúce slnko svieti priamo na vzor, na tom mieste si konečne takmer dokážem predstaviť radiáciu – nekonečné groteskné tvary sa zdanlivo zoskupujú okolo spoločného stredu a rozbiehajú sa v rovnomerne rozptýlených strmhlavých pádoch.

Unavuje ma sledovať to. Tuším si zdiemnem.

Neviem, prečo by som o tom mala písať.

Nechcem.

Necítim sa na to.

A viem, že John by to považoval za absurdné. Ale *musím* nejako povedať, čo cítim a čo si myslím – je to veľká úľava!

Ale námaha je pomaly väčšia ako úľava.

Polovicu času teraz bývam strašne unavená a práve toľko času preležím.

John hovorí, že nesmiem stratíť silu, a dáva mi rybací tuk a kopec posilňujúcich a iných prostriedkov, nehovoriac o svetlom pive, víne a neprepečenom mäse.

Drahý John! Tak veľmi ma miluje a nezniešol by, keby som bola chorá. Minule som sa pokúsila vážne sa s ním porozprávať a povedať mu, ako veľmi by som si želala, aby mi dovolil ísť navštíviť bratanca Henryho a Júliu.

Povedal však, že by som nebola schopná podstúpiť cestu ani vydržať to po príchode tam. A ja som si veľmi neprilepšila, pretože som sa rozplakala ešte skôr, než skončil. Normálne premýšľať ma stojí stále väčšiu námahu. Je to, tuším, pre tie slabé nervy.

A drahý John ma zodvihol v náručí, odniesol ma hore a uložil na posteľ, sadol si vedľa mňa a čítal mi, až kým mi hlavu nepremohla únava.

Povedal, že som jeho milovanou, jeho potechou a všetkým, čo má, a že sa kvôli nemu musím o seba starať a byť zdravá.

Povedal, že len ja sama sa toho môžem zbaviť, že musím zapojiť vôľu a sebakontrolu a nenechať sa unášať nejakými hlúpymi predstavami. Potešením je, že dieťaťko je zdravé a šťastné a nemusí prebývať v tejto detskej izbe s ohavnou tapetou.

Keby sme v nej nebývali my, muselo by v nej bývať to požehnané dieťa! Ako šťastne sa nám podarilo uniknúť! Ani za nič by som nenechala vlastné dieťa, citlivé stvorenie, bývať v takejto izbe.

Nikdy som o tom tak nerozmýšľala, ale je to vlastne šťastie, že John ma tu nakoniec udržal, ja to vydržím oveľa ľahšie než dieťaťko, chápete.

Už som im to, pravdaže, nikdy viac nespomenula – na to som dosť múdra –, ale stále na to dávam pozor.

Na tej tapete sú veci, o ktorých nikto okrem mňa nevie, ani sa nedozvie.

Nejasné tvary za tým vonkajším vzorom sú každým dňom jasnejšie. Je to vždy ten istý tvar, len sa opakuje vo veľkom počte.

A za tým vzorom akoby sa hrbila a plazila nejaká žena. Ani trocha sa mi to nepáči. Zaujímalo by ma – začínam rozmýšľať – želim si, aby ma John odtiaľto zobral!

Hovorí s Johnom o mojom prípade je veľmi ťažké, pretože je taký múdry a pretože ma tak veľmi miluje.

Ale včera večer som sa o to pokúsila.

Svietil mesiac. Svetlo mesiaca naplní celú izbu, práve tak ako slnečné svetlo.

Niekedy sa na to nerada pozerám, vkráda sa tak pomaly a vždy prichádza jedným alebo druhým oknom.

John spal a nechcela som ho zobudiť, tak som bola potichu a pozorovala som mesačný svit na zvlnenej tapete, až kým mi nenaskočila husia koža.

Zdalo sa mi, že mdlá postava v pozadí trasie vzorom, akoby sa chcela dostať von.

Ticho som vstala a podišla som bližšie, aby som sa jej dotkla a presvedčila sa, či sa tapeta naozaj po-

hla, a keď som sa vrátila, John bol hore.

„Čo sa deje, dieťaťko?“ povedal.

„Neprechádzaj sa tu len tak – nachladneš.“

Zdalo sa mi, že je to vhodná chvíľa na rozhovor, tak som mu povedala, že mi to tu neprospieva a že chcem, aby ma zobral preč.

„Prečo, drahá!“ povedal, „naš prenájom skončí o tri týždne a neviem, ako by sme odišli skôr. Opravy doma ešte nie sú hotové a práve teraz nemôžem odísť z mesta. Pravdaže, keby ti hrozilo nejaké nebezpečenstvo, mohol by som odísť, odišiel by som, ale tebe je naozaj lepšie, drahá, či to vidíš, alebo nie. Som lekár, drahá, ja to viem. Priberáš, máš lepšiu farbu aj chuť do jedla, naozaj sa o teba oveľa menej bojí.“

„Nevážim ani o gram viac,“ odvetila som, „ani toľko, čo predtým. A môj apetít je možno lepší večer, keď si tu, ale je horší ráno, keď tu nie si!“

„Nešťastná dušička!“ povedal a objal ma, „bude taká chorá, ako len chce! Ale teraz si nekazme túto nočnú hodinu a poďme spať, porozprávame sa o tom ráno!“

„A neodídeš?“ spýtala som sa skľúčene.

„Prečo, ako by som mohol, drahá? Sú to už len tri týždne a potom pôjdeme na pár dní na pekný výlet, kým Jennie prichystá dom. Drahá, skutočne ti je lepšie!“

„Možno lepšie na tele...“ začala som a hneď som aj skončila, pretože sa posadil a pozrel na mňa takým prísny, vyčítavým pohľadom, že už som sa nezmohla na slovo.

„Moja drahá,“ povedal, „prosím ňu, kvôli mne a kvôli nášmu dieťaťu, ako aj kvôli tebe, aby si už nikdy ani na chvíľu nedovolila, aby ti táto myšlienka zišla na um! Pre temperament, ako si ty, nie je nič nebezpečnejšie či fascinujúcejšie. Je to klamná a bláznivá predstava. Neveríš mi ako lekárovi, keď ti to hovorím?“

Pochopiteľne, nič viac som už na tú tému nepovedala a čoskoro sme šli spať. Myslel, že som zaspala ako prvá, ale nezaspala som, ale som tam tri hodiny ležala a premýšľala o tom, či sa predný vzor hýbal dohromady, alebo osobitne.

Na tomto type vzoru pri slnečnom svetle neexistuje nijaké poradie, pravidlá sú porušené, čo nepretržite dráždi normálnu myseľ.

Farba je dosť otrasná, dosť nespoľahlivá a dosť privádza k zúrivosti, ale vzor je priam utrpením.

Myslíte si, že ste ho zvládli, ale práve keď sa vám podarilo ho už hodnú chvíľu sledovať, skočí salto vzad a ste v koncoch. Vrazí vám zaucho, zrazí k zemi a šliape po vás. Je to ako zlý sen.

Vonkajší vzor tvorí ornament kvetov, ktorý pripomína hubu. Môžete si predstaviť zhluky muchotrávok, nekonečný reťazec muchotrávok klíčiach a rastúcich v nekonečných špirálach – je to čosi také.

Niekedy teda je!

Tapeta sa vyznačuje jednou pozoruhodnou zvláštnosťou, ktorú si okrem mňa zrejme nikto nevšimol, a to, že sa mení spolu so zmenou svetla.

Keď cez východné okno zažiarí dovnútra slnko – vždy čakám na prvý dlhý, priamy lúč – mení sa tak rýchlo, že tomu nikdy nemôžem uveriť.

Preto sa na to vždy pozerám.

Pri svite mesiaca – keď je na oblohe mesiac, svieti dnu celú noc – by som si ani nevšimla, že ide o tú istú tapetu.

V noci, pri každom druhu svetla, v šere, pri svetle sviečok, pri svetle lampy, a najhorší zo všetkého je svit mesiaca, sa zaguľatieva! Mám na mysli vonkajší vzor, zato žena za ním je celkom plochá.

Dlho som nevedela, čo to tam v pozadí vidno, ten nejasný podkladový vzor, ale teraz som si celkom istá, že je to žena.

Vo dne je potlačená, tichá. Predstavujem si, že je taká nehybná pre ten vzor. Je to také záhadné. Celý čas to sledujem ako prikovaná.

V týchto dňoch veľa ležím. John hovorí, že je to pre mňa dobré, a aby som spala, koľko vládzem.

Vlastne ten zvyk začal on, keď ma nútil na hodinu si ľahnúť po každom jedle.

Som presvedčená, že je to veľmi zlý zvyk, pretože nespím, ako vidíte.

A podporuje to aj klamstvo, pretože im nepoviem, že nespím – ó, to nie!

Faktom je, že sa Johna začínam trochu báť.

Niekedy sa mi zdá veľmi čudný, dokonca aj Jennie má akýsi nevy-svetliteľný pohľad.

Príležitostne mi napadne, len ako vedecká hypotéza — že to hádam bude tou tapetou!

Sledovala som Johna, keď nevedel, že sa na neho pozerám, a náhle som vošla do izby s tými najnevinnejšími výhovorkami, a niekoľkokrát som ho prichytila, ako sa *pozerá na tapetu!* A Jennie tiež. Raz som Jennie prichytila, keď mala ruku položenú na tapete.

Nevedela, že som v izbe, a keď som sa jej spýtala tichým, veľmi tichým hlasom a maximálne možným rezervovaným spôsobom, čo to tam robí s tou tapetou — zvrtila sa, akoby ju prichytili pri krádeži, a vyzerala dosť nahnevane — spýtala sa, prečo som ju tak vyfakala!

Potom povedala, že tapeta necháva fláky na všetkom, čo sa jej dotkne, že našla žlté šmuhy na všetkých mojich aj Johnových odevoch a želala by si, aby sme dávali lepší pozor!

Znie to nevinne, však? Ale ja viem, že študovala ten vzor, a som presvedčená, že nikto na to nepríde, iba ja!

Život je teraz oveľa vzrušujúcejší než predtým. Rozumiete, mám čo očakávať, na čo sa tešiť a pozeráť. Naozaj aj lepšie jem a som pokojnejšia, než som bývala.

Johna moje pokroky veľmi tešia! Minule sa trochu smial a povedal, že sa zdá, že prekvitám, napriek mojej tapete.

Odbavila som to smiechom. Nema-la som ani najmenší úmysel povedať mu, že je to *kvôli* tapete — robil by si zo mňa posmech. Možno by ma aj chcel odtiaľto odvieť. Teraz však nechcem odísť skôr, než to zistím. Zostáva ešte týždeň, a myslím, že to postačí.

Cítim sa oveľa lepšie! V noci veľa nespím, pretože je veľmi zaujímavé sledovať vývoj. Veľa však spím vo dne.

Vo dne je to únavné a pomätené. Na hube stále pribúdajú nové prírastky a na tapete nové odtiene žltej. Nevládzem ich už rátať, hoci

som sa svedomito usilovala.

Tá tapeta má tú najzvláštnejšiu žltú farbu! Musím myslieť na všetky žlté veci, ktoré som v živote videla — nie krásne veci ako záružlie, ale staré, odporné, nepríjemné žlté veci.

Tapeta sa však vyznačuje ešte niečím — zápachom! Všimla som si to hneď, ako sme vstúpili to miestnosti, ale pri tej záplave vzduchu a slnka to nebolo také zlé. Teraz však týždeň pršalo a bolo hmlisto a či sú okná otvorené, alebo nie, zápach je tu.

Zakráda sa po celom dome.

Vznáša sa v jedálni, striehne v salóne, skrýva sa v hale, čaká ma na schodoch.

Vtiera sa mi do vlasov.

Aj keď si idem zajazdiť, len čo náhle otočím hlavu a prekvapím ho — zápach je tam!

Je to zvláštny pach! Hodiny som ho skúšala analyzovať, aby som zistila, na čo sa podobá.

Nie je nepríjemný — spočiatku je veľmi jemný, ale zároveň je to ten najľahší, najtrvácnejší pach, s akým som sa stretla.

V tomto vlhkom počasí je hrozný, v noci sa zobudím a vidím ho visieť nad sebou.

Najskôr ma to vyrušovalo. Vážne som uvažovala, že dom podpálím — aby som sa dostala k zápachu.

Ale už som si naň zvykla. Jediné, čo mi pach pripomína, je *farba* tapety! Žltý zápach.

Na drevenom obložení steny je dolu, kúsok nad podlahou, veľmi smiešna škvrna. Šmuha, ktorá sa fahá okolo izby. Ide poza každý kus nábytku, okrem postele, ako dlhá, rovná, pravidelná šmuha, akoby ju niekto znova a znova ob-fahoval.

Zaujímalo by ma, ako vznikla a kto ju urobil a načo. Dokola a dokola a dokola — dokola a dokola a dokola — mám z toho závrat!

Konečne som niečo objavila.

Vďaka toľkému pozorovaniu v noci, keď sa tak veľmi mení, som na to konečne prišla.

Predný vzor sa *skutočne* hýbe — a nečudo! Tá žena v pozadí ním trase!

Niekedy sa mi zdá, že za vzorom je obrovské množstvo žien, inokedy

zase, že je tam len jedna a plazí sa rýchlo dokola a pri tom plazení sa otriasa celý vzor.

Na veľmi jasných miestach tapety sa zase nehýbe a na veľmi tmavých miestach sa iba chytí mreže a silno ňou trase.

A neustále sa snaží preliezť von.

Nikto by však nedokázal preliezť cez ten vzor — priveľmi dusí. Myslim, že práve preto má toľko hláv. Prepchajú sa na druhú stranu a potom ich vzor uskrť a prevráti hore nohami a ich oči obelejú!

Keby sa tie hlavy dali prikryť alebo odložiť, nebolo by to zďaleka také zlé.

Ja si myslím, že tá žena chodí cez deň von!

A poviem vám, prečo si to myslím — súkromne —, videla som ju!

Vidím ju z každého svojho okna!

Je to tá istá žena, viem to, pretože sa vždy plazí a väčšina žien sa cez deň neplazí.

Vidím ju na tej dlhej ceste pod stromami, ako sa po nej plazí, a keď sa priblíži nejaké vozidlo, skryje sa pod ostružinové kríky.

Ani trocha jej to nezažlievam. Musí to byť veľmi ponížujúce, byť vo dne prichytená pri plazení sa!

Ja vždy zamknem dvere, keď sa za denného svetla plazím. Nemôžem to robiť v noci, pretože viem, že John by hneď niečo špil.

A John je teraz taký čudný, že ho radšej nechcem rozčuľovať. Keby si tak zobral inú izbu! Okrem toho nechcem, aby niekto iný okrem mňa dostal tú ženu v noci von.

Často si kladiem otázku, či by som ju mohla vidieť naraz zo všetkých okien.

Nech sa však otáčam akokoľvek rýchlo, na jedenkrát sa dokážem pozeráť len z jedného okna.

A hoci ju vždy vidím, *možno* sa dokáže plaziť rýchlejšie, než sa ja otáčam!

Niekedy som ju videla vonku v otvorenej krajine, ako sa plazí tak rýchlo ako tieň oblakov vo víchre.

Keby sa tak horný vzor dal odstrániť zo spodného! Chcem sa o to pokúsiť, kúsok po kúsok.

Zistila som ďalšiu zaujímavú vec, ale neprezradím vám ju! Priveľmi dôverovať ľuďom sa nevypláca.

Už mám len dva dni, aby som sa

zba
sa,
páč
A p
mn
o m
spr
Pov
Joh
keď
Pýt
tvá
Ak
Ne
tro
tap
Mí
istá
ovp

Hu
ale
zos
de
Jen
kar
son
po
To
v s
ma
der
ron
na
Ja
tria
stih
Str
výš
by.
A k
vzo
son
Zaj
pre
ako
Jen
nu,
son
vo
Za
bol
sm
Ter
Ale
tap
výš
Po
to
že
pra

zbavila tejto tapety, a domnievam sa, že si to John začína všimáť. Nepáči sa mi pohľad v jeho očiach. A počula som, ako kladie Jennie mnoho profesionálnych otázok o mne. Podala mu veľmi dobré správy. Povedala, že cez deň veľa spím. John vie, že v noci dobre nespím, aj keď som tak ticho! Pýtal sa ma aj na rozličné veci a tváril sa veľmi milujúco a láskavo. Ako keby som do neho nevidela! Nevidím sa však, že tak koná, po troch mesiacoch spánku pod touto tapetou. Mňa tapeta len zaujíma, ale som si istá, že John a Jennie sú ňou tajne ovplyvnení.

Hurá! Dnes nastal posledný deň, ale to stačí. John má dnes v noci zostať v meste, ale až do večera bude doma. Jennie chcela spať so mnou – preffkaná potvorka! —, ale povedala som jej, že si nepochybne lepšie odpočiniem, keď budem sama. To bolo šikovné, pretože som v skutočnosti nebola ani trocha sama! Len čo vyšiel mesiac a tá chuderka sa začala plaziť a triasť vzorom, vstala som a utekala som jej na pomoc. Ja som ťahala a ona triasla, ja som triasla a ona ťahala a kým svitlo, stihli sme strhnúť celé metre tapety. Strhli sme pás približne v mojej výške, dookola asi do polovice izby. A keď vyšlo slnko a ten strašný vzor sa mi začal smiať, predsavzala som si, že dnes to dokončím! Zajtra odchádzame a nábytok zase presťahujú dole, aby všetko bolo ako predtým. Jennie začudovane hľadela na stenu, ale povedala som jej veselo, že som to urobila z čirej nevraživosti voči tej príšernej tapete. Zasmiala sa a povedala, že by to bola urobila aj sama, ale že ja sa nesmiem unavovať. Tentoraz sa pekne prezradila! Ale ja som tu a okrem mňa sa tejto tapety nikto nedotkne — nikto živý! Pokúsila sa ma dostať z izby – bolo to príliš zjavné! Ale povedala som, že keď je izba teraz taká tichá, prázdna a čistá, asi si zase ľahnem

a čo najdlhšie si pospím. A nech ma nebudí na večeru – zavolám, keď sa zobudím. Teraz je teda preč, aj sluhovia sú preč, aj veci sú preč, nezostalo nič, iba veľký rám posteľe, priklinovaný k zemi, s pláteným matracom, ktorý sme na ňom našli. Dnešnú noc spíme dolu a zajtra ideme loďou domov. Teraz sa mi tá izba celkom páči, opäť taká prázdna. Tie decká to tu teda poriadne poničili! Posteľ je na rozpadnutie! Ale musím sa pustiť do práce. Zamkla som dvere a kľúč som hodila dolu na chodník pred domom. Nechcem ísť von a nechcem, aby sem niekto vstúpil, až kým sa John nevráti. Chcem ho ohromiť. Mám tu povraz, ktorý Jennie nenašla. Ak sa tá žena skutočne dostane von a pokúsi sa utiecť, zviažem ju! Ale zabudla som, že nedosiahnem ďaleko, keď sa nemám na čo postaviť. Touto posteľou sa *nedá* pohnúť! Skúšala som ju zdvihnúť a tlačiť, až som bola celkom dolámaná, a potom ma pochytila taká zlosť, že som z nej odhryzla kúsok v jednom rohu – ale som si oškrela zub. Potom som strhla celú tapetu, pokiaľ som len, stojac na podlahe, mohla dosiahnuť. Ukrutne drží a ešte k tomu ten vzor! Všetky tie uškrtené hlavy, vypúlené oči a hompálajúce sa huby posmešne pištia! Som už dosť rozčúlená na to, aby som urobila niečo zúfale. Vyskočím z okna by bolo obdivuhodné cvičenie, ale pre tie mocné mreže sa to neoplatí ani skúšať. Aj tak by som to neurobila. Pravdaže nie. Dobře viem, že taký krok je nesprávny a mohol by byť nesprávne interpretovaný. Nerada sa z okien čo len *pozerám* – je tam tolko plaziacich sa žien, a plazia sa tak rýchlo. Zaujímalo by ma, či všetky vyšli z tej tapety tak ako ja. Ale ja som teraz bezpečne pripútaná svojim dobre ukrytým povrazom – *mňa* tam von na cestu nedostanete! Tuším sa večer budem musieť vrátiť za vzor, a to je fažké!

Je veľmi príjemné byť vonku, v tejto veľkej izbe a ložiť si, kolko mi hrdlo ráči! Nechcem ísť von. Nepôjdem, ani ak ma Jennie požiada. Pretože vonku sa musíte plaziť po zemi a namiesto žltého je všetko zelené. Ale tu sa môžem pekne plaziť po podlahe a plece mi presne zapadá do tej dlhej šmuhy okolo steny, takže nemôžem zísť z cesty. John je pri dverách! Všetko je zbytočné, mladý muž, neotvoríš ich! Ako len volá a búcha! Teraz kričí, aby mu dali sekeru. Zničiť tie nádherné dvere by bol hriech! „John, drahý!“ povedala som čo najnežnejším hlasom, „kľúč je pri vonkajších schodoch, pod platanovým listom!“ To ho na chvíľu umlčalo. Potom sa ozval – veľmi potichu: „Drahá, otvor dvere!“ „Nemôžem,“ odvetila som. „Kľúč je dolu pri hlavných dverách pod platanovým listom!“ A potom som to zopakovala, niekoľkokrát, veľmi krotko a pomaly, a stále som hovorila, že by sa tam mal ísť pozrieť, a on ho, pravdaže, našiel a vstúpil dnu. Hneď vo dverách sa zastavil. „Čo sa deje?“ zvolal. „Prepánajána, čo to stváraš!“ Pokračovala som ďalej v plazení, ale cez plece som sa na neho obzrela. „Konečne som sa dostala von,“ povedala som, „navzdory tebe a Jennie. A strhla som skoro celú tapetu, takže ma nemôžete poslať späť!“ Prečo len ten chlap musel odpadnúť? Ale odpadol, a práve krížom cez moju cestu pri stene, takže som ho zakaždým musela preliezať!

Z angličtiny
preložila Adriana Sýkorčinová

Gilman, Charlotte Perkins:
The yellow Wallpaper.
Penguin Books, Ltd. 1995.

